

Становище

от проф. Румен Иванов Стаматов

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научната степен
„доктор“

в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки;
професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Обща
психология“.

автор: Илия Петров Савов

тема: „Нарушението на мисленето при депресивни разстройства“.

с научен ръководител доц. д-р. Павлина Петкова Дамянова.

1. Общо описание на представените материали

Представеният от Илия Петров Савов комплект материали е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“. Включва дисертационен труд, автореферат и приложени публикации.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Дисертационното изследване е посветено на депресията и е в контекста на когнитивните подходи и терапии. С това е очертан и изследователския хоризонт, който обединява традициите оформени от когнитивната психология, конкретизирани чрез когнитивните изкривявания или дисфункционални мисли с терапевтичните интервенции, предложени от когнитивно-поведенческата психотерапия. В практически план изследването върху депресията е от особена актуалност, тъй като обхваща на това разстройство е твърде висок и засяга различните възрастови групи, за което свидетелстват данните на СЗО. Депресията особено в клиничните и форми е непосредствено свързана със здравето, оптималното функциониране, благоденствието, както и с междуличностните отношения. В теоретичен план

актуалността се изразява в преосмисляне на основните източници на депресията, особено в съвременния контекст и връзките с дисфункционалните мисли, което обогатява и разбиранията за това разстройство. Бих искал да отбележа и ефективността на съчетаването на различните подходи при изследването на депресията, което гарантира и една по-голяма достоверност на емпиричното изследване.

3. Познаване на проблема

Дисертационното изследване е структурирано в две части – теоретична и емпирична. Теоретичната част обхваща задълбочени анализи на концепциите за депресията. Проследени са отношенията между емоции, когнитивни, поведения и телесни реакции, като отговорите на определени ситуации. Разгледани са различните когнитивни изкривявания или дисфункционални мисли, както и класификациите на дисфункционалните мисли и техните влияния върху интерпретациите на реалността и емоционалните и поведенческите отговори, както и възможности за справяне. Представените анализи са задълбочени и коректно представят концепциите за депресията. Бих искал да отбележа и очертаните източници на появата на депресията, като се отчита съвременния контекст. Предложените анализи са насочени към обосноваване на връзките между изследваните конструкти, което придава кохерентност на теоретичната част на изследването и очертава рамката на самото емпирично проучване.

Емпиричната част също се отличава с конкретни статистически анализи проведени с въпросници, които са с необходимите психометрични характеристики. Изследването умело съчетава експерименталния с клиничния подход, което придава и по-голяма дълбочина на анализите. Резултатите, съответстват на замисъла и хипотезите на изследването.

4. Методика на изследването

Методиката на изследването съответства изцяло на целите и задачите и включва следните инструменти:

1. Самооценъчен въпросник на ZUNG за депресивност. Въпросникът включва 20 айтема и е насочен към изследване на психичната и соматичната симптоматика.

2. Въпросник за оценка на автоматични мисли: Automatic Thoughts Questionnaire (ATQ-30), Kendall & Hollon, 2001. Въпросникът насочен към идентифициране и измерване на честотата на възникване на автоматична негативни мисли, свързани с депресията.
3. Клиничен метод. Описание на случай. Чрез този метод се набира допълнително информация за особеностите на всеки отделен случай и на причините довели до депресията.

Въпросниците са с необходимите психо-метрични характеристики, което гарантира коректност на изследването.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 133 страници в основен текст, който се състои от увод, три глави, заключение, и включва 5 таблици и 8 диаграми. Литературата съдържа 182 източника, от които 7 на български език и 175 на английски език. Изследването е структурирано в две части – теоретична, която представя основните концепти, около които се изгражда изследването и емпирична, представена от цели, задачи, хипотези, инструменти и подходи на изследването, както и различни анализи в контекста на формулираните хипотези. Анализите и изводите са представителни за усилията на докторанта и подкрепят верификацията на получените резултати.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на Илия Петров Савов са съдържателно обобщени и отговарят на проведеното изследване. Бих искал да открия следните положителни моменти:

-представен е теоретичен анализ на дисфункционалните мисли и техните класификации;

-представен е емпирично-клиничен модел за анализ на дисфункционалните когнитивни схеми по измеренията аз-за-себе-си, другите и бъдещето и техните отношения;

-представен е модел за анализ на негативните автоматични мисли, и на техните влияния върху появата на депресията;

-разкрити са отношения между дисфункционалните мисли и фактори като интимни отношения, финансова нестабилност, здраве и фамилна обремененост;

-представени са връзки между изследваните конструкти, които допринасят за по-доброто разбиране на дисфункционалните мисли и на техните влияния върху непродуктивните стратегии за справяне;

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите по темата на дисертационния труд са под формата на статии и отговарят на изискванията. Статиите са 3 и са публикувани в научни списания.

9. Лично участие на докторанта

Илия Петров Савов е бил докторант към катедра „Психология“. Реализирал е самостоятелно цялото дисертационно изследване. Текстът, получените резултати и приноси са негово лично дело.

10. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Считаю, че е адекватен на дисертационния труд и обективно отразява теоретичните анализи и основните резултати представени в съдържанието на изследването.

11. Лични впечатления

Бих искал да отбележа, че нямам лични впечатления от Илия Петров Савов, но от прочита на текстовете ще споделя, че докторантът притежава

задълбочени познания в изследваната област, съчетани с отговорност и оригинален подход към емпиричното разглеждане на темата, което обогатява разбиранията върху дисфункционалните мисли и техните влияния върху стратегиите за справяне.

Заклучение

Дисертационният труд показва, че докторантът Илия Петров Савов притежава задълбочени познания по темата. Смятам, че докторантът отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор“ по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за развитие на академичния състав на ВСУ. След изтъкнатите аргументи, както и на цялостната положителна оценка за извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Илия Петров Савов, за което давам и своя утвърдителен вот.

15 07 2024 г.

Изготвил становището:

/проф. Румен Стаматов/